

Проголосивши в ст. 1 Конституції України правовою державою, Україна накреслила лише орієнтир подальшого розвитку державності. Зробити ж на шляху досягнення цієї мети належить ще чимало [4].

Таким чином, на нашу думку, конституціоналізм у сучасному широкому розумінні терміна — це прямування до правової конституційної держави, в якій Конституція (Основний Закон) закріплює основні принципи демократичного конституційного ладу. Саме поняття «конституціоналізм слід закріпити на законодавчому рівні і прагнути до його повного прояву у нашій державі.

Список використаних джерел

1. Сутність сучасного українського конституціоналізму / А. Р. Крусян // Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія». — 2010. — Т. 9. — С. 308-317. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npouua_2010_9_33
2. Конституція України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/page>
3. Савчин М. В. Конституціоналізм і природа конституції : моногр. — Ужгород : Поліграф- центр Ліра, 2009. — 372 с.
4. Тацій В. Я. Проблеми становлення і розвитку українського конституціоналізму / В. Я. Тацій, Ю. М. Тодика // Державне будівництво та місцеве самоврядування. Вип. 1. — Х. : Право, 2001. — С. 7-33.

Ключові слова: Конституція, конституціоналізм, правова держава, права і свободи людини, конституційна реформа.

Науковий керівник: асистент Салей М. І.

Гуленко Владлена Владиславівна

студентка 1-го курсу магістратури судово-адміністративного факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНСТИТУТУ КОНСТИТУЦІЙНОЇ СКАРГИ В УКРАЇНІ

Як засвідчує практика сучасного конституційно-правового регулювання, інститут конституційної скарги являє одну з найзначніших правових гарантій утвердження і забезпечення прав і свобод людини — сутнісного індикатора розвиненості суспільно-політичного ладу будь-якої демократичної і правової держави.

Інститут конституційної скарги, який дозволяє фізичним та юридичним особам¹ засобами конституційної юрисдикції фактично «скасувати» у разі невідповідності Конституції України закон або його окремі положення, було запроваджено змінами до Конституції України щодо правосуддя, які набули чинності 30 вересня 2016 року. До цього часу таке право мали лише Президент, щонайменш 45 народних депутатів, Уповноважений Верховної Ради з прав людини, Верховний Суд та Верховна Рада АРК.

Запровадження в Україні інституту конституційної скарги [1] мало призвести до зменшення навантаження не тільки на Верховний Суд, а й на Європейський суд з прав людини, до якого звертається чимало українців саме через неможливість розв'язання власних проблем у межах своєї країни [2, с. 67].

Наразі, юридичну можливість розпочати розгляд справ за конституційними скаргами Конституційний Суд отримав лише через рік, коли парламентом було прийнято визначений статтею 153 Конституції України профільний Закон [3].

Однак і Конституційний Суд мав до листопада 2017 року ухвалити Регламент, що установлює згідно з Законом відповідні правила процедури розгляду ним справ і без якого було неможливим виконання нового конституційного повноваження [3]. Втім, Регламент Конституційного Суду було ухвалено лише 22 лютого 2018 року [4] і 29 березня 2018 нарешті, були сформовані колегії та сенати Конституційного Суду, які і мають працювати з конституційними скаргами [5-6].

В результаті усі 584 конституційні скарги, подані до Конституційного Суду станом на 28 березня 2018 року «зависли» [7], оскільки Конституційний Суд не міг тривалий час прийняти Регламент. Регламент є важливим як для організації внутрішньої роботи Конституційного Суду, так і для встановлення детальної регламентації процедури роботи з конституційними скаргами. Однак це не повинно ставити реалізацію права осіб в залежність від неспроможності організувати внутрішню роботу, порушуючи Конституцію, а не захищаючи її.

Відповідно до нової ст. 151¹ Конституції України, Конституційний Суд вирішує питання про відповідність Конституції України (конституційність) закону України за конституційною скаргою особи, яка вважає, що застосований в остаточному судовому рішенні в її справі закон України суперечить Конституції України. Конституційна скарга може бути подана в разі, якщо всі інші національні засоби юридичного захисту права вичерпано. Тобто тільки сторони судового процесу можуть скористатися правом на звернення до Конституційного Суду шляхом подання конституційної скарги. Проте було б доцільним дати

¹ Окрім юридичних осіб публічного права

можливість звертатися з конституційною скаргою будь-кому, хто вважає, що певна норма закону є неконституційною. Найширший перелік суб'єктів права на конституційну скаргу в європейських державах охоплює фізичних, юридичних осіб (у разі порушення конституційних прав), а також органи місцевої влади, якщо оскаржуваний акт порушує гарантоване конституцією право на самоврядування [8, с. 54].

Україна стала на шлях часткової конституційної скарги, коли громадянин України може оскаржити тільки закон України і ніякий інший акт. Однак практика європейських країн підтверджує ефективність інституту повної конституційної скарги, коли громадяни можуть оскаржити в процедурі конституційного судочинства і закони, і будь-які місцеві акти органів державної влади, і судові рішення загальних судів, якщо вони суперечать Основному Закону.

Інститут конституційної скарги в Україні повинен базуватися на зарубіжній практиці його імплементації, однак не повністю, а тільки запозичивши найоптимальніші норми для створення свого інституту, який сприятиме забезпеченню відповідності законодавчої бази реаліям сьогодення за рахунок її постійного оновлення та відображатиме високий правовий рівень України як європейської держави.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 02.06.2016 № 1401-VIII// Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 28. – Ст.532 / Офіційний сайт Верховної Ради України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1401-19>
2. Айріян К. Проблеми впровадження інституту конституційної скарги в Україні: підвідомчість судових справ адміністративної та конституційної юрисдикції / К. Айріян // Вісник Конституційного Суду України. – 2014. – № 5. – С. 61-71.
3. Закон України «Про Конституційний Суд України» від 13.07.2017 № 2136-VIII// Відомості Верховної Ради України. – 2017. – № 35. – Ст. 376 / Офіційний сайт Верховної Ради України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2136-19>
4. Про Регламент Конституційного Суду України : Постанова Конституційного Суду України від 22.02.2018 № 1-пс/2018/ Офіційний сайт Верховної Ради України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0001710-18>
5. Про утворення сенатів Конституційного Суду України: Постанова Конституційного Суду України від 29.03.18 № 2-пс/2018/ Офіційний сайт Конституційного Суду України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ccu.gov.ua/sites/default/files/docs/2-nc_2018.pdf
6. Про утворення колегій суддів Конституційного Суду України та затвердження їх персонального складу : Постанова Конституційного Суду України від 29.03.18 № 3-пс/2018/ Офіційний сайт Конституційного Суду України –

- [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.ccu.gov.ua/sites/default/files/docs/3-nc_2018.pdf
7. Конституційна скарга: що це та чому тривалий час не працювало? / Конституціоналізм/Конституційне правосуддя // Центр політико-правових реформ). — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://pravo.org.ua/ua/news/20872777-konstitutsiyna-skarga-scho-tse-ta-chomu-trivaliy-chas-ne-pratsyuvalo#>
 8. Ярега Г. Критерії прийнятності (фільтри) конституційних скарг у європейських державах: порівняльно-правовий аналіз / Г. Ярега // Вісник Конституційного Суду України. — 2017. — № 1. — С. 49-61.

Ключові слова: конституційна скарга, конституційна юрисдикція, конституційне судочинство, конституційне правосуддя, юридичні гарантії.

Науковий керівник: к.ю.н., доц. Терлецький Д. С.

Дериш Віолетта Олександрівна

студентка 1-го курсу магістратури судово-адміністративного факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»

СУЧАСНА КОНСТИТУЦІОНАЛІСТИКА В УМОВАХ ПРОВЕДЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ

Україна розвивається в напрямі демократичної, соціальної та правової держави. Конституція закріпила основні здобутки світового і європейського конституціоналізму — ціннісні орієнтири розвитку країни та громадянського суспільства. Однак в даний час назріла суттєва необхідність проведення конституційно-правової реформи з метою оновлення Основного Закону, формування дієвого механізму чесної, прозорої та ефективної державної влади.

Особливе значення необхідності реформування обумовлюється і тим, що Європейський Союз, до складу якого прагне ввійти Україна, особливо наголошує на розвиткові громадянського суспільства, внесенні змін до законодавства з метою приведення його у відповідність із європейськими стандартами.

З урахуванням вітчизняного та міжнародного досвіду, рекомендацій міжнародних організацій з метою системного розв'язання проблем у сфері становлення ефективної правової системи розроблено Стратегію сталого розвитку «Україна — 2020», в якій конституційна реформа визначена однією з 62 необхідних для проведення реформ та програм розвитку держави.

Метою конституційних перетворень став конституціоналізм, що є досить складною категорією і не зводиться лише до факту наявності у